

V.

B e t æ n k n i n g

over

Forslag til Lov indeholdende Tillæg til Lyendeloven.

(Udgiven af Landstingets Udvalg den 23de November 1876.)

Naar Udvalget tror at burde hævde, at den gjældende Lov 10 Mai 1854 har givet Lyendeforholdet en følgerigtig retlig Ordning, der stemmer med dets eiendommelige Karakter, skal det ved Siden heraf ikke benegte, at de Klager, der lyde over Lyendets stigende Tilbøjelighed til vilfaarligt at bryde indgaaede Kontrakter og Bausfeligheder for Husbonden ved at komme til den Ret, som Lyendeloven hjemler ham overfor saadanne Brud, have maattet opfordre til at søge Midler til at raade Bod paa disse Ulemper, hvilket er Hensigten med det foreliggende Lovforslag. Naar Forslaget derhos tilladter at indføre en almindeligere Kontrol med de ved Stiftelsen af Lyendeforhold brugelige Mellemmand, staar dette formentlig ikke alene i nøie Forbindelse med hint Formaal, men maa ydermere anbefales af den Grund, at Fæstemandsnæringen ogsaa af andre Hensyn uden Tvivl trænger til et virksomt Tilsyn.

Der foreligger iøvrigt til Lovforslagets Bestemmelser saa udsørlige Motiver fra Regjeringens Side, at Udvalget ikke har nogen Opfordring til at anføre Videre til Indledning, og vi skulle derfor strax gaa over til Udfæstets Enkeltheder.

Til §§ 1—4.

Medens Udvalget med Hensyn til den judicielle Fortolkning, som Bestemmelserne i Lyendelovens §§ 2—4 have fundet, tør henvise til de det i forrige Samling forelagte Lovforslag tilspjødte Bemærkninger, skal det her kun anføres, at der efter den nugjældende Ret ikkun i Kjøbenhavn udfordres Bevilling til at drive Forretning som Fæstemand, hvorimod der udenfor Kjøbenhavn vel kan meddeles saadan Bevilling, men Forretningen ogsaa kan drives uden Tilladelse, og at Bevillingerne meddeles af Dyrigheden (Magistraterne), der fastsætter en passende Betaling, som den autoriserede Fæstemand maa tage for sine

Forretninger, og meddeler ham de fornødne „Forholdsregler“. I de saaledes gjældende Bestemmelser vilde der ved bemeldte Lovforslags §§ 1 og 2 indtræde forskellige Forandringer, men Karakteren af Fæstemandsforretningen som en Næringsdrift var formentlig fastholdt, skjøndt et enkelt Udtryk i § 2 kunde gjøre dette tvivlsomt. Som Lovforslaget nu foreligger med de Endringer, det har modtaget ved Behandlingen i Folkethinget, bliver Fæstemandsforretningen derimod en Bestilling, idet det i § 1 indsatte 3die Stykke indeholder den Forskrift, at de kommunale Raad skulle bestemme, hvormange Fæstemænd der skal ansættes i hver By eller Kredse. Udvalget finder, at der ikke egentlig er nogen sær Grund til, men paa den anden Side ei heller kan være noget Bæseligt at erindre mod at behandle ommeldte Forretning som en Bestilling, men skal ikke tilbageholde, at der til Forskriften om, at der skal „ansættes“ Fæstemænd, tankerigtigt synes at svare en Bestemmelse om, hvilken Myndighed der skal „ansætte“ dem, og ikke en Bestemmelse om, at den ene eller anden Myndighed kan meddele „Tilladelse“ til at være Fæstemand. Denne Udfættelse angaar imidlertid kun Lovforslagets formelle Korrekthed. En reel Betydning maa vi derimod hævde for den Bemærkning, at Forskriften om, at der skal ansættes et vist Antal Fæstemænd i de paagjældende Kredse, forsaavidt er mislig, som det ikke vil være givet, at der overalt vil melde sig tilstrækkelig kvalificerede Mænd til en Bestilling af den Beskaffenhed, saa at man kunde nødsages til ikke at stille saa strenge Fordringer til Kvalifikationerne som ønskeligt, og Udvalget skal derfor anbefale at give Forskriften saaledes, at de kommunale Raad skulle bestemme, hvormange Fæstemænd der maa ansættes i Kommunen. Men, selv saaledes ændret, turde det i § 1 indskudte 3die Stykke ikke være ganske tilfredsstillende. Naar det nemlig hedder, at de kommunale Raad, paa Landet Amtsrådet, bestemme,